

INŠTITUT
ZA VODE
REPUBLIKE
SLOVENIJE

Institute
for Water of
the Republic
of Slovenia

*Voda za življenje, znanje za vode.
Water for Life, Knowledge for Water.*

Poročilo o delu Inštituta za vode Republike Slovenije

Naloga: I/1/1/1.1 (Hidromorfologija)
Priprava in zagotovitev strokovnih podlag za
pripravo Načrta upravljanja voda 2015-2021 in
naloge povezane z izvajanjem programa
ukrepov upravljanja z vodami

Preveritev izvedljivosti obnove in izvedba morebitnih obnovitvenih ukrepov (DUDDS 5.1)

Obnova vodotoka (DUDDS 5.2)

POROČILO

Nosilec naloge:

Petra Repnik Mah, univ. dipl. inž. v.k.i.

Ljubljana, 31. december 2012



NASLOV PROJEKTA: Preveritev izvedljivosti obnove in izvedba morebitnih obnovitvenih ukrepov (DUDDS 5.1)
Obnova vodotoka (DUDDS 5.2)

ŠIFRA NALOGE: I/1/1/1.1 Hidromorfologija

NAROČNIK: MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO IN OKOLJE
Dunajska 22
1000 Ljubljana

IZVAJALEC: INŠTITUT ZA VODE REPUBLIKE SLOVENIJE
Hajdrihova 28c
1000, Ljubljana

NOSILEC NALOGE: Petra REPNIK MAH

AVTORJI POROČILA: Petra REPNIK MAH
Marija HABINC
Maja KREGAR

V.D. DIREKTORJA
IzVRS: Jernej PREVC

(žig)

KRAJ IN DATUM: LJUBLJANA, 31. december 2012

POJASNILO



Stanje dokumenta	
Naslov:	Preveritev izvedljivosti obnove in izvedba morebitnih obnovitvenih ukrepov / Obnova
Verzija:	/
Datum:	31. 12. 2012
Z Načrtom upravljanja voda za vodni območji Donave in Jadranskega morja 2009-2015 ter Programom ukrepov upravljanja voda sta predvidena tudi dopolnilna ukrepa »Obnova« in »Preveritev izvedljivosti obnove in izvedba morebitnih obnovitvenih ukrepov«. Ukrepa sta se skladno s Programom ukrepov delno izvajala v letu 2012, predvideno pa je intenzivnejše izvajanje v letih 2013, 2014 in 2015. Poročilo o izvajanju ukrepov v letu 2012 je podano v tem dokumentu.	



KAZALO VSEBINE

KAZALO VSEBINE	I
KAZALO PREGLEDNIC.....	II
KAZALO SLIK	III
KAZALO PRILOG.....	IV
1 UVODNO POJASNILO	1
2 IZVAJANJE UKREPA PREVERITEV IZVEDLJIVOSTI OBNOVE IN IZVEDBA MOREBITNIH OBNOVITVENIH UKREPOV	1
2.1 Analiza stanja na Meži (VT Meža Črna na Koroškem – Dravograd).....	3
2.1.1 Splošni opis in analiza hidromorfoloških obremenitev	3
2.1.2 Območja s posebnimi zahtevami na VTPV Meža Črna na Koroškem – Dravograd	6
2.1.3 Temeljni in dopolnilni ukrepi	7
2.2 Analiza stanja na Kobiljskem potoku (VT Kobiljski potok državna meja - Ledava).....	8
2.2.1 Splošni opis in analiza hidromorfoloških obremenitev	8
2.2.2 Območja s posebnimi zahtevami na VTPV Kobiljski potok državna meja- Ledava 13	
2.2.3 Temeljni in dopolnilni ukrepi	14
3 IZVAJANJE UKREPA OBNOVA VODOTOKA	16
4 SKLEPNE UGOTOVITVE.....	19
5 VIRI.....	20
6 PRILOGE.....	21



KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Podrobnejši opis ukrepa	1
Preglednica 2: Kemijsko in ekološko stanje VTPV	2
Preglednica 3: Podrobnejši opis ukrepa	16



KAZALO SLIK

Slika 1: Prikaz hidromorfoloških obremenitev 1 na Meži	4
Slika 2: Prikaz hidromorfoloških obremenitev 2 na Meži	5
Slika 3: Zaraščena struga in poplavna ravnica Kobiljskega potoka, ločena od struge z nasipi	9
Slika 4: Gost poplavni gozd na desnem bregu, dolvodno od meje in gosto zaraščena struga	10
Slika 5: Pogled na strugo gorvodno in dolvodno z mostu pri Mostju	10
Slika 6: Razcep struge Kobiljskega potoka na dva kraka.....	10
Slika 7: Prikaz hidromorfoloških obremenitev 1 na Kobiljskem potoku	11
Slika 8: Prikaz hidromorfoloških obremenitev 2 na Kobiljskem potoku	12
Slika 9: Hidromorfološke obremenitve 1 na Kamniški Bistrici	17
Slika 10: Hidromorfološke obremenitve 2 na Kamniški Bistrici.....	18



KAZALO PRILOG

Priloga I: Maska ukrepa DUDDS 5.1

Priloga II: Maska ukrepa DUDDS 5.2



1 UVODNO POJASNILO

Za dopolnilna ukrepa Preveritev izvedljivosti obnove in izvedba morebitnih obnovitvenih ukrepov (DUDDS 5.1) in Obnova vodotoka (DUDDS 5.2) je pripravljeno vmesno poročilo. Končno poročilo bo pripravljeno v letu 2015, ko je skladno s Programom ukrepov predviden tudi zaključek nalog (Priloga 1: Maske ukrepov). Vsebine naloge DUDDS 5.1 po Programu dela IzVRS 2012 so bile zaradi prioritetenega obravnavanja drugih nalog izvedene v zmanjšanjem obsegu. Vsebine naloge DUDDS 5.2 so bile skladno z dogovorom z naročnikom delno obravnavane v okviru priprave prijave projekta WISE KamBis (finančni mehanizem Life +).

2 IZVAJANJE UKREPA PREVERITEV IZVEDLJIVOSTI OBNOVE IN IZVEDBA MOREBITNIH OBNOVITVENIH UKREPOV

Po Programu ukrepov je ukrep Preveritev izvedljivosti obnove in izvedba morebitnih obnovitvenih ukrepov predviden na dveh VTPV, in sicer VT Meža Črna na Koroškem–Dravograd in VT Kobiljski potok državna meja–Ledava. Podrobnejši opis ukrepa je podan v spodnji preglednici (Preglednica 1).

Preglednica 1: Podrobnejši opis ukrepa

Ukrep	Ime ukrepa	Preveritev izvedljivosti obnove in izvedba morebitnih obnovitvenih ukrepov
	Področje ukrepa	Hidromorfologija, urejanje
	Skupina ukrepa	Dopolnilni ukrepi za doseganje dobrega stanja oziroma dobrega potenciala
	Podskupina ukrepa	Obnova (razvojno-raziskovalni ukrep/tehnični ukrep)
	Vrsta ukrepa (VD, Priloga VI)	(xvi) Raziskovalni, razvojni in predstavitveni projekti, (xiii) projekti rehabilitacije
Pomembne obremenitve		Odvzemi vode – ostalo (3.10) Regulacije vodnega toka in morfološke spremembe površinske vode – regulacija vodnega toka (4.5) Urejanje voda – fizične spremembe rečne struge (5.1)
Območje ukrepa VTPV	VTPV	VO Donave: 2 - SI32VT30 VT Meža Črna na Koroškem–Dravograd, - SI4426VT2 VT Kobiljski potok državna meja–Ledava
Opis in izvedba ukrepa	Opis ukrepa	Za obstoječe regulacije je potrebno analizirati namembnost in upravičenost njihove umeščenosti v prostor. Glede na stanje je potrebno preveriti možnosti za izvedbo obnove in izvedbo morebitno potrebnih nadomestnih ukrepov za ohranjanje prvotne namembnosti regulacije. Ob upoštevanju ekonomske učinkovitosti ukrepov je potrebno pripraviti predlog morebitnih obnovitvenih ukrepov ter predlagane ukrepe v nadaljevanju realizirati.
	Izvedba ukrepa	1.) Preveritev izvedljivosti obnove 2.) Priprava predloga obnovitvenih ukrepov za doseganje dobrega stanja voda 3.) Izvedba morebitnih ukrepov



Implementacija ukrepa	Izvajalec/nosilec ukrepa	MOP
	Nadzor izvedbe ukrepa	MOP, MOP-IRSOP
Viri financiranja		Državni proračun (MOP) – 129.000 EUR *, **
Preliminarna ocena stroškov		Stroški ukrepa (2011–2015) = 129.000 EUR 1.) 32.000 EUR 2.) 97.000 EUR 3.) Po izvedbi koraka 2
Ocena učinkovitosti ukrepa		Visoka učinkovitost
Časovni okvir izvajanja ukrepa		1.) 2011-2015 2.) 2011-2015 3.) 2012 Implementacija: do 22. 12. 2012

* Zakon o vodah (ZV-1) (Uradni list RS, št. 67/02, št. 110/02-ZGO-1, 2/04-ZZdrI-A, 41/04-ZVO-1, 57/08) trenutno ne predvideva porabe sredstev za doseganje ciljev neposlabševanja stanja in doseganja dobrega stanja voda. S spremembi in dopolnitvami Zakona o vodah bo potrebno zagotoviti, da se lahko sredstva sklada za vode porabljajo tudi v ta namen.

** V primeru pridobitve EU sredstev za izvedbo določenih aktivnosti v okviru ukrepa, se bodo sredstva državnega proračuna ustrezno zmanjšala.

Razlog za izvajanje ukrepa na omenjenih dveh VTPV je slabo ekološko stanje, ki ga povzročajo tudi hidromorfološke obremenitve. Ocena stanja z ravno zaupanja je podana v Preglednici (Preglednica 2).

Preglednica 2: Kemijsko in ekološko stanje VTPV

Ime VT	Stanje			
	Kemijsko stanje		Ekološko stanje	
	Ocena	Raven zaupanja	Ocena	Raven zaupanja
SI32VT30 VT Meža Črna na Koroškem - Dravograd	dobro	srednja	slabo	nizka
SI4426VT2 VT Kobiljski potok državna meja - Ledava	dobro	visoka	slabo	srednja

V nadaljevanju za obe VTPV podajamo podrobnejši pregled obremenitev in stanja.



2.1 Analiza stanja na Meži (VT Meža Črna na Koroškem – Dravograd)

2.1.1 Splošni opis in analiza hidromorfoloških obremenitev

Meža izvira v Avstriji in kmalu preči slovensko-avstrijsko mejo. Njeni glavni pritoki od Črne na Koroškem dolvodno so Javorski in Jazbinski potok, Šentannelska reka, Barbarski in Zelenbreški potok, Suha, Hotuljka in na koncu še Mislinja. Porečje Meže je močno zaznamovano z rudarsko industrijo, katere posledice v obliki onesnaženosti območja so še vedno prisotne. Rudarska industrija je tudi eden glavnih razlogov za hidromorfološko spremenjenost Meže.

Rezultati monitoringa stanja voda na VT Meža Črna na Koroškem - Dravograd so pokazali dobro kemijsko stanje s srednjo stopnjo zaupanja in slabo ekološko stanje z nizko stopnjo zaupanja.

Z analizo obremenitev so bile ugotovljene:

- hidromorfološke obremenitve (odvzemanje vode, raba obrežnega (obalnega) pasu ter regulacije in druge ureditve struge),
- točkovne obremenitve (dejavnosti in naprave, ki lahko povzročijo onesnaževanje okolja večjega obsega (IPPC) ter izpusti prednostnih in prednostno nevarnih snovi) in
- biološke obremenitve (prisotnost tujerodnih vrst rib).

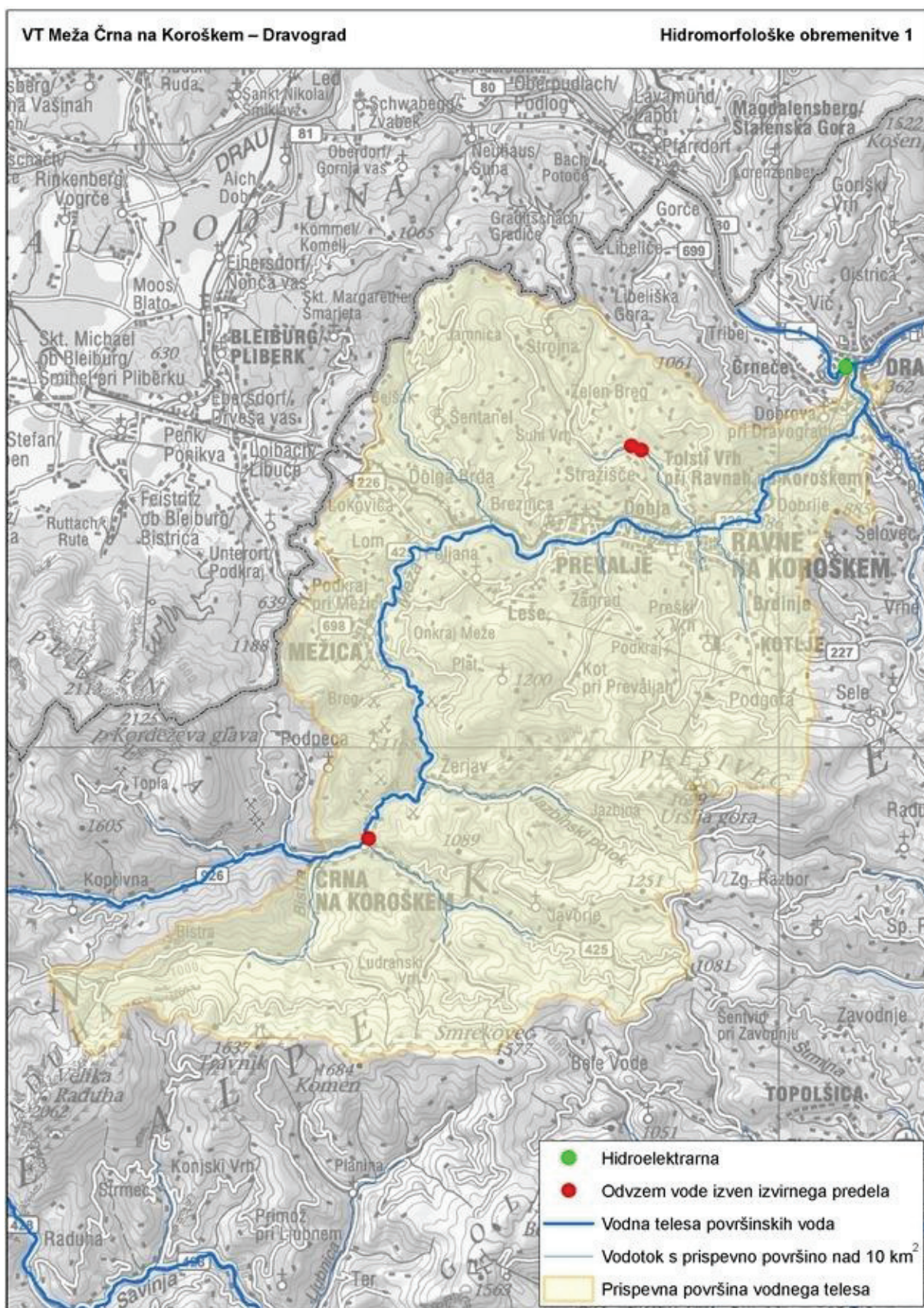
Ocena vplivov prikazuje zmeren vpliv hidromorfoloških obremenitev in nevarnosti potencialnih razlitij prednostnih snovi in onesnaževal. Glede na izračun emisij iz točkovnih virov onesnaževanja – prednostne in prednostno nevarne snovi – je ocenjen velik vpliv.

V primeru, da se bodo izvedli samo temeljni ukrepi, se na podlagi ocene verjetnosti doseganja okoljskih ciljev za leto 2015 ocenjuje, da okoljski cilji za kemijsko stanje verjetno ne bodo doseženi, okoljski cilji za ekološko stanje pa ne bodo doseženi. Predvideva se, da bodo okoljski cilji glede na posebna onesnaževala in onesnaževanje s hranili doseženi, okoljski cilji glede na organsko onesnaževanje pa verjetno bodo doseženi. Ocenjuje se, da okoljski cilji do leta 2015 glede na hidromorfološke elemente ne bodo doseženi.

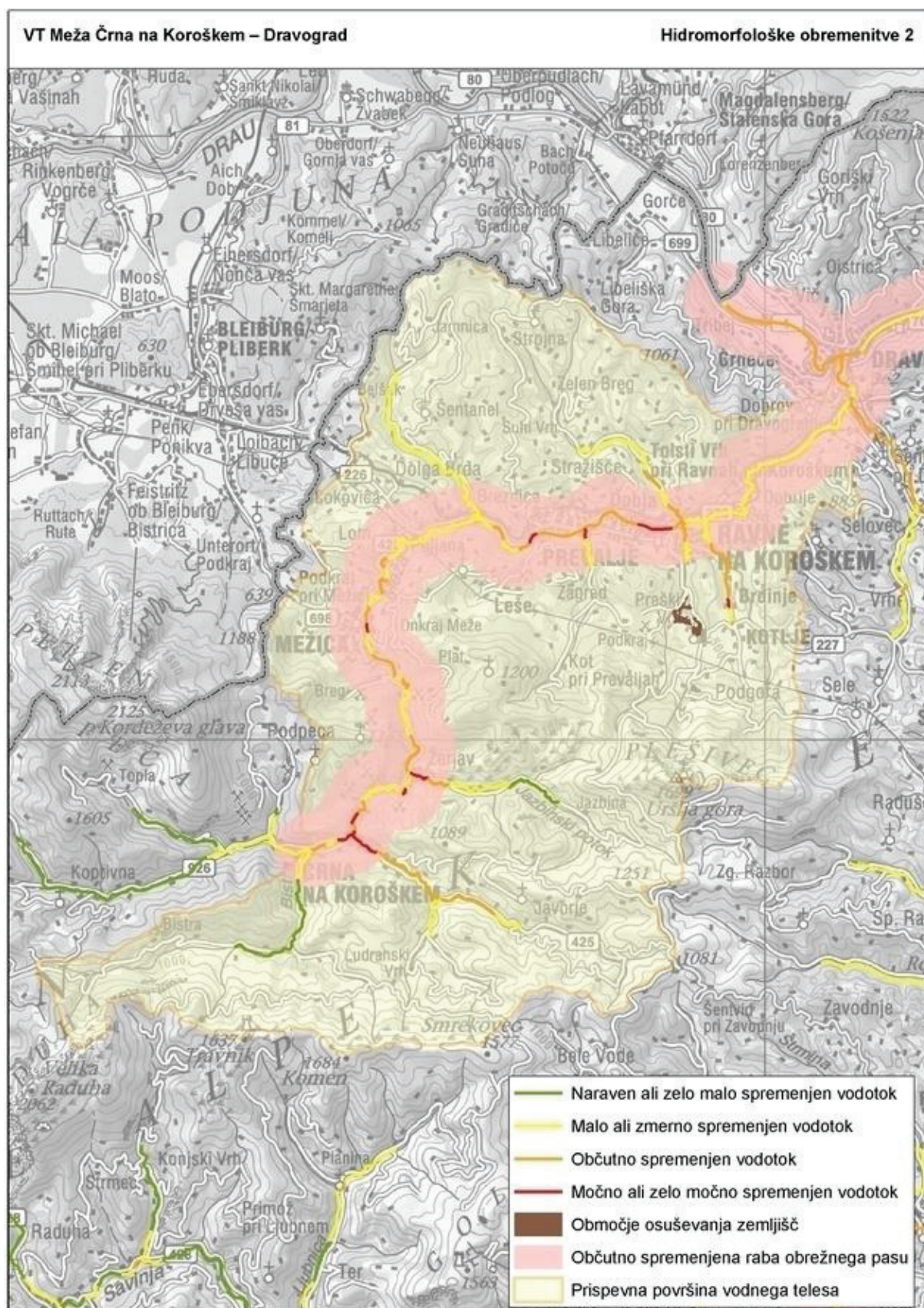
2.1.1.1 Analiza hidromorfoloških obremenitev

Hidromorfološke obremenitve na Meži na odseku Črna na Koroškem – sotočje z Dravo so predvsem:

- Hidrološke obremenitve: odvzemi vode za potrebe proizvodnje električne energije,
- Morfološke obremenitve: regulacije vodotoka – predvsem številni prečni in vzdolžni objekti za potrebe obrežnega zavarovanja vodotoka (Slika 1, Slika 2).



Slika 1: Prikaz hidromorfoloških obremenitev 1 na Meži



Slika 2: Prikaz hidromorfoloških obremenitev 2 na Meži



2.1.2 Območja s posebnimi zahtevami na VTPV Meža Črna na Koroškem – Dravograd

Ogroženo območje

Območje poplavljanja

Z namenom zmanjševanja poplavne ogroženosti so na tem VTPV podane sledeče usmeritve za urejanje: izgradnja ustalitenov zaplavnih objektov, odstranjevanje naplavin, obnova obstoječe vodne infrastrukture, vzdrževalni ukrepi za obstoječo vodno infrastrukturo, ukrepi za ohranjanje retenzijskih površin.

Cone območij Natura 2000, v odvisnosti od voda:

(3-172-p) Zgornja Drava s pritoki

- Habitatni tip (ID), vrste: *Ophiogomphus cecilia*, *Austropotamobius torrentium*, *Carabus variolosus*
- Ocena stanja: neugodno: uničevanje mokrišč, zasipavanje obrežij, posegi v brežine, gradnja pomolov ipd, regulacije izlivnih delov potokov, HC brez prehodov za vodne organizme
- Usmeritve za varovana območja za katere sta pomembna vodni režim in kakovost voda: Nujni posegi v vodotoke se naj izvajajo sonaravno, z ohranjanjem naravne strukture dna (pesek, prod, kamni) in brežin vodotoka ter z uporabo naravnih materialov, brez betoniranja. Ohranja naj se predele erodiranih rečnih brežin. Iz vodnih teles površinskih voda naj se ne odvzema mivke in prod. Vodne pregrade na pritokih Drave naj se obnovijo na tak način, da bo omogočen dvosmerni prehod za živali (naklon naravne struge, stopničast naklon iz naravnih materialov idr.) Nove vodne pregrade naj se ne gradijo, pač pa se naj vzpostavi retenzijska površina brez možnosti gradnje in kmetijskega gospodarjenja. Vzpostavi in ohranja naj se puferska cona brez intenzivnega kmetijskega gospodarjenja v obrežnem zemljišču (predvsem na območju občin Dravograd, Muta, Radlje ob Dravi). Na vodotoku Drava se naj na vseh akumulacijskih jezerih ohranjajo razvita trstišča v obrežnem pasu (opomba: dopustno ohranjanje trstišč v mejah, ko omogočajo še zadostno prevodnost korita).

Naravne vrednote (mokrotne površine)

- (7213) Bistra – barje (državni pomen)
- (7128) Bistra - močvirni travnik (državni pomen)
- (7144) Dolga brda - močvirna dolina (državni pomen)
- (7261) Gutovnikovo močvirje (lokalni pomen)
- (7169) Jamniški potok – povirje (lokalni pomen)
- (7145) Juševo močvirje (državni pomen)
- (7167) Kotlje - mokrotni travniki (lokalni pomen)
- (7166) Podgora - močvirna dolina (lokalni pomen)
- (7259) Podkraj - mokrotni travniki (državni pomen)
- (7168) Šuha – povirje (lokalni pomen)
- (7258) Šumec (državni pomen)
- (5997) Turnovka – barje (lokalni pomen)



Naravne vrednote (vodne površine)

- (7205) Bistra – potok (državni pomen)
- (706) Božičev slap (lokalni pomen)
- (708) Čestnikov slap (lokalni pomen)
- (7287) Črni potok (lokalni pomen)
- (7201) Dolina smrti – slap (državni pomen)
- (7206) Javorski potok (lokalni pomen)
- (3876) Jazbinski potok (lokalni pomen)
- (3791) Končnikova luža (lokalni pomen)
- (689) Rezmanov slap (državni pomen)

Ranljiva območja

Na VTPV Meža Črna na Koroškem – Dravograd je evidentirano tudi ranljivo območje.

2.1.3 Temeljni in dopolnilni ukrepi

Temeljni ukrepi izhajajo iz predpisov, s katerimi so bila v slovenski pravni red prenesena določila vodne direktive in direktiv, navedenih v prilogi VI vodne direktive ter drugi temeljni ukrepi, ki izhajajo iz slovenske zakonodaje. Na področju varstva voda so to ukrepi, ki se navezujejo na onesnaževanje (industrija, kmetijstvo, poselitev), območja s posebnimi zahtevami, hidromorfološke in biološke obremenitve. Temeljni ukrepi na področju urejanja voda so ukrepi, ki določajo urejanje voda in vodne infrastrukture ter ukrepi za oceno in zmanjšanje poplavne ogroženosti po določbah poplavne direktive (Direktiva 2007/60/ES). Za področje rabe voda so predpisani temeljni ukrepi za dovoljevanje rabe voda (omejitve, prepovedi in pogoji), ukrepi za spodbujanje trajnostne rabe voda ter ukrepi za zagotavljanje nadzora nad umetnim napajanjem ali bogatenjem vodnih teles podzemnih voda. Temeljni ukrepi – ekonomski inštrumenti so ukrepi za izvajanje načela povračila stroškov za storitve, povezane z obremenjevanjem voda v skladu z načelom »plača povzročitelj obremenitve«, ukrepi za gospodarno rabo vodnih virov in nadomestilo za zmanjšanje dohodka iz kmetijske dejavnosti zaradi prilagoditve ukrepom vodovarstvenega režima.

Na VT Meža Črna na Koroškem - Dravograd se za kemijsko stanje zasleduje okoljski cilj preprečitev poslabšanja stanja, za okoljski cilj glede na ekološko stanje pa doseganje dobrega stanja. Okoljski cilji na tem VT so tudi ustavitev ali postopna odprava emisij, odvajanja in uhajanja prednostnih nevarnih snovi glede na točkovne vire onesnaževanja ter postopno zmanjšanje onesnaževanja s prednostnimi snovmi glede na razpršene in točkovne vire onesnaževanja. Iz tega razloga se, poleg temeljnih ukrepov, v obdobju do leta 2015 predvideva tudi več dopolnilnih ukrepov. Program dopolnilnih ukrepov na tem vodnem telesu sestavljajo naslednji sklopi:

- dopolnilni ukrep za doseganje dobrega stanja oz. potenciala,
- dopolnilni ukrepi za preprečitev poslabšanja ali slabšanja stanja,
- drugi dopolnilni ukrepi,
- dopolnilni ukrepi - ekonomski inštrumenti in
- dopolnilni ukrepi za podnebne spremembe.



Dopolnilni ukrep za doseganje dobrega stanja oz. potenciala je DUDDS 5.1: Preveritev izvedljivosti obnove in izvedba morebitnih obnovitvenih ukrepov.

Dopolnilni ukrepi za preprečitev poslabšanja ali slabšanja stanja so predvsem informiranje, osveščanje in izobraževanje javnosti, okrepitev inšpekcijskih služb, omejitve, prepovedi in pogoji rabe voda ter izdelava tehničnih smernic. Med dopolnilnimi ukrepi za preprečitev poslabšanja ali slabšanja stanja so zajeti tudi ukrepi za smotrno rabo voda.

Drugi dopolnilni ukrepi zajemajo priporočila za dopolnitev pravnih, upravnih in administrativnih postopkov ter razvojno-raziskovalne ukrepe.

Dopolnilni ukrepi povezani z ekonomskimi inštrumenti se nanašajo na izboljšave pri zbiranju podatkov, izdelavo strokovnih podlag in spremembe veljavnih predpisov. Z izvedbo navedenih dopolnilnih ukrepov bo zagotovljeno popolno povračilo stroškov, ki pri obremenjevanju voda nastajajo ter namenska poraba finančnih sredstev, zbranih s plačili teh stroškov.

Dopolnilni ukrepi za podnebne spremembe so ukrepi, ki so vezani na pripravo strategije in operativnega programa prilagajanja upravljanja voda podnebnim spremembam ter za razvoj rabe voda z upoštevanjem podnebnih sprememb.

2.2 Analiza stanja na Kobiljskem potoku (VT Kobiljski potok državna meja - Ledava)

2.2.1 Splošni opis in analiza hidromorfoloških obremenitev

Dolžina Kobiljskega potoka od meje z Madžarsko do izliva v Ledavo znaša 5,79 km. Vanj se izlivajo Ritaš, Kanal Bukovnica, Borosni potok, Radmožanski kanal in nekateri drugi vodtoki oz. melioracijski jarki.

Rezultati monitoringa stanja voda VT Kobiljski potok državna meja - Ledava so pokazali dobro kemijsko stanje z visoko stopnjo zaupanja in slabo ekološko stanje s srednjo stopnjo zaupanja.

Z analizo obremenitev so bile ugotovljene:

- hidromorfološke obremenitve (osuševanje zemljišč, prerazporejanje visokih voda, raba obrežnega pasu ter regulacije in druge ureditve struge),
- razpršene obremenitve (hranila – dušik in fosfor)
- točkovne obremenitve (izpusti prednostnih snovi) in
- biološke obremenitve (prisotnost tujerodnih vrst rib).

Ocena vplivov prikazuje zmeren vpliv hidromorfoloških obremenitev, nevarnosti potencialnih razlitij prednostnih snovi in onesnaževal ter razpršenih obremenitev iz območij poselitve, ki nima urejenega odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda - hranila. Velik vpliv je ocenjen glede na razpršene obremenitve iz kmetijstva – hranila.



V primeru, da se bodo izvedli samo temeljni ukrepi, se na podlagi ocene verjetnosti doseganja okoljskih ciljev za leto 2015 ocenjuje, da bodo okoljski cilji za kemijsko stanje doseženi, okoljski cilji za ekološko stanje pa ne bodo doseženi. Predvideva se, da bodo okoljski cilji glede na posebna onesnaževala in onesnaževanje s hranili doseženi. Okoljski cilji glede na organsko onesnaževanje in hidromorfološke elemente do leta 2015 ne bodo doseženi.

2.2.1.1 Analiza hidromorfoloških obremenitev

Kobiljski potok je na odseku od meje z Madžarsko pri Mostju do izliva reguliran (Slika 3, Slika 4, Slika 5). Spremenjen je tako tlorisni potek, kot tudi prečni in vzdolžni profil. Struga je z visokovodnimi nasipi ločena od poplavne ravnice. Struga je dolvodno od meje do mostu pri Mostju odsekoma košena, vendar je pas trstičja večinoma košen le na krajših odsekih. Drevesna in grmovna obrežna vegetacija je na obeh odsekih popolnoma odsotna. Od mosta dolvodno so brežine košene. Struga se nad drčo za vtok vode skozi zapornični objekt razcepi (Slika 6 **Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.**). Levi krak gre skozi grablje po prepustu opremljenem z zapornicami proti Lendavi, desni pa mu preko kamnite drče sledi po drugi strani avtoceste. Oba se kmalu izlijeta v Ledavo. Levi krak je zaznamovan s prepusti.

Na Kobiljskem potoku je na madžarski strani zgrajen zadrževalnik visokih voda, ki zadržuje visoke vode in varuje pred poplavami naselja na obeh straneh meje. Zadrževalnik je na območju naravnih depresijskih travnikov.

Poleg regulacije Kobiljskega potoka so pomembna hidrološka obremenitev tudi obsežne melioracije na prispevni površini VTPV (Slika 7, Slika 8).



Slika 3: Zaraščena struga in poplavna ravnica Kobiljskega potoka, ločena od struge z nasipi



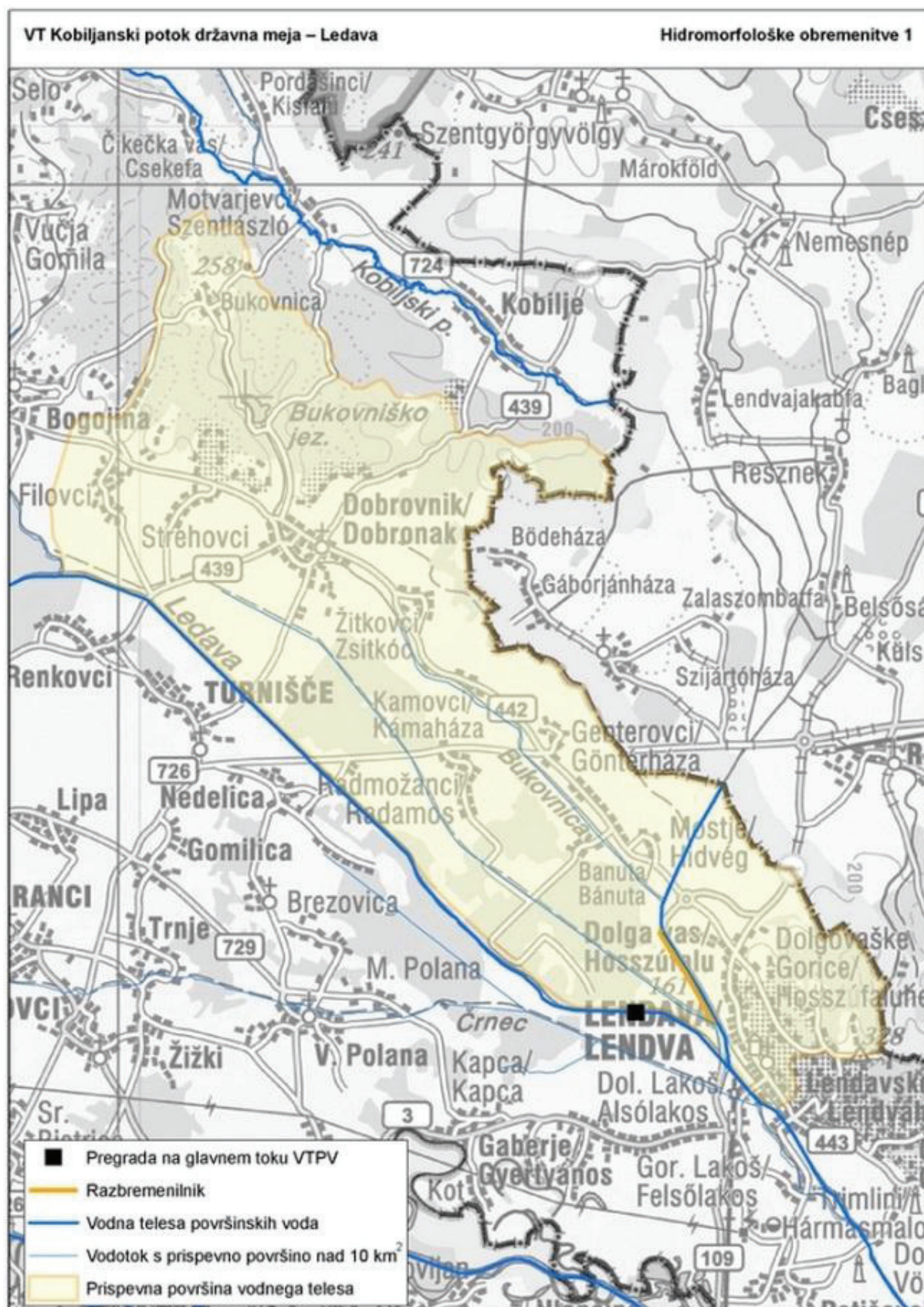
Slika 4: Gost poplavni gozd na desnem bregu, dolvodno od meje in gosto zaraščena struga



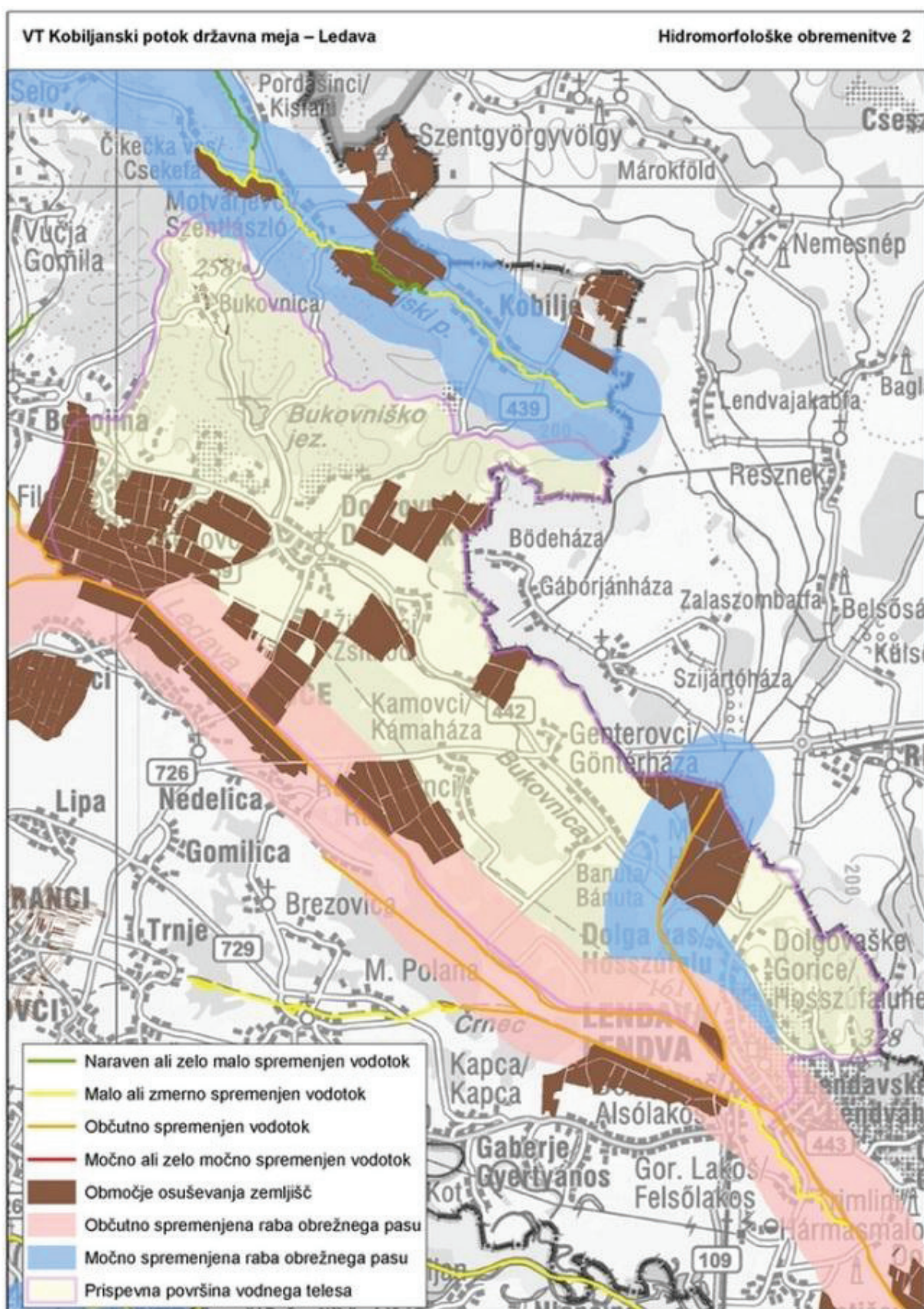
Slika 5: Pogled na strugo gorvodno in dolvodno z mostu pri Mostju



Slika 6: Razcep struge Kobiljskega potoka na dva kraka



Slika 7: Prikaz hidromorfoloških obremenitev 1 na Kobiljskem potoku



Slika 8: Prikaz hidromorfoloških obremenitev 2 na Kobiljskem potoku



2.2.2 Območja s posebnimi zahtevami na VTPV Kobiljski potok državna meja-Ledava

Ogroženo območje

Območje poplavljanja

Z namenom zmanjševanja poplavne ogroženosti so na tem VTPV podane sledeče usmeritve za urejanje: redno vzdrževanje korita.

Cone območij Natura 2000, v odvisnosti od voda

(3-221-5-009-p) Goričko

- Habitatni tip (ID), vrste: HT_3130, HT_6410, HT_91E0, *Unio crassus*, *Eudontomyzon spp.*, *Rhodeus sericeus amarus*, *Triturus carnifex*, *Lycaena dispar*, *Bombina variegata*, *Rhinolophus hipposideros*, *Lutra lutra*, *Cordulegaster heros*, *Ciconia nigra*, *Ciconia ciconia*, *Acrocephalus schoenobaen*
- Ocena stanja: neugodno; regulacije, hidromelioracije, onesnaževanje
- Usmeritve za varovana območja za katere sta pomembna vodni režim in kakovost voda: Morebitno čiščenje dna potokov naj se načrtuje tako, da se v obdobju treh let očisti največ 30% površine potoka. Kjer je mogoče, naj se obnovi naravna rečna dinamika, vključno s poplavnim režimom. Vodne zadrževalnike naj se vzdržuje tako, da se ohranja habitat varovanih vrst: ohranja naj se območje stalne ojezeritve in vodni režim, ohranja naj se vodna vegetacija, ohranja naj se obrežna zarast, vključno s trstičji, poglobljanje naj se izvaja postopoma, mulj naj se deponira na ustrezni deponiji ali uporabi za formiranje plitvin ali otokov. Vzdrževanje le- te naj se izvaja s selektivno sečnjo. Obrežja se vzdržuje tako, da se v letu izmenjujoče očisti le ena brežina
- Ohranja naj se prehodnost vodotoka za vodne organizme (stopnje visoke največ 10 cm). Novih agromelioracij naj se ne izvaja Obstoječe jarke naj se vzdržuje na način, da se razvije vsaj točkasta obvodna lesna zarast. Ohranja naj se sedanji obseg naravne ohranjenosti vodotokov, predvsem obstoječe dele razgibanih naravnih brežin, zalive, mrtve rokave, tolmane in plitvine. Na melioracijskih jarkih naj se izvedejo ekoremediacijski ukrepi v smislu rastlinskih čistilnih gred za zmanjšanje obremenitve vode s hranivi z njiv. Ob vodotokih naj se na priobalnem zemljišču vzpostavi in ohranja puferska cona brez intenzivnega kmetijskega gospodarjenja Ekološko stanje reguliranih potokov naj se izboljša s sonaravnim urejanjem, z obnovo raznoliko hitrosti vodnega toka, strukturiranega dna in obrežne lesne zarasti.

(3-215-5-010-p) Mura

- Habitatni tip (ID), vrste: HT_6410, HT_6430, *Lycaena dispar*, *Bombina bombina*, *Emys orbicularis*, *Ixobrychus minutus*, *Ciconia nigra*, *Ciconia ciconia*, *Rallus aquaticus*, *Porzana porzana*, *Porzana parva*, *Dendrocygus medius*, *Locustella naevia*, *Locustella fluviatilis*, *Locustella luscinioid*
- Ocena stanja: neugodno; obrežna zavarovanja, preprečan pretok skozi rokave in mrtvice, onesnaženje
- Usmeritve za varovana območja za katere sta pomembna vodni režim in kakovost voda: Ohranja naj se sedanja rečna dinamika, vključno s poplavnim režimom in možnostjo naravnih procesov nastajanja mrtvih rokavov in mrtvic. Ohranja naj se



sedanji obseg poplavnega območja. Ohranja naj se naravna struktura dna vodotokov in naravne brežine (neutrjene).

- Novih agromelioracija naj se ne izvaja. Obstoječe jarke naj se vzdržuje na način, da se razvije vsaj točkasta obvodna lesna zarast. Na melioracijskih jarkih naj se izvedejo ekoremediacijski ukrepi v smislu rastlinskih čistilnih gred za zmanjšanje obremenitve vode s hranivi z njiv. Ob vodotokih naj se na priobalnem zemljišču vzpostavi in ohranja puferska cona brez intenzivnega kmetijskega gospodarjenja.

Naravne vrednote (mokrotne površine)

- (7308) Bukovnica - mokrotni travniki (državni pomen)
- (1008 V) Črni in Polanski log (državni pomen)
- (7427 V) Ginjevec – gozd (lokalni pomen)

Naravne vrednote (vodne površine)

- (3696) Bukovniško jezero (državni pomen)
- (7422) Dobrovnik – gramoznica (državni pomen)

Ranljiva območja

Na VTPV Kobiljski potok državna meja-Ledava je evidentirano tudi ranljivo območje.

2.2.3 Temeljni in dopolnilni ukrepi

Temeljni ukrepi izhajajo iz predpisov, s katerimi so bila v slovenski pravni red prenesena določila vodne direktive in direktiv, navedenih v prilogi VI vodne direktive ter drugi temeljni ukrepi, ki izhajajo iz slovenske zakonodaje. Na področju varstva voda so to ukrepi, ki se navezujejo na onesnaževanje (industrija, kmetijstvo, poselitev), območja s posebnimi zahtevami, hidromorfološke in biološke obremenitve. Temeljni ukrepi na področju urejanja voda so ukrepi, ki določajo urejanje voda in vodne infrastrukture ter ukrepi za oceno in zmanjšanje poplavne ogroženosti po določbah poplavne direktive (Direktiva 2007/60/ES). Za področje rabe voda so predpisani temeljni ukrepi za dovoljevanje rabe voda (omejitve, prepovedi in pogoji), ukrepi za spodbujanje trajnostne rabe voda ter ukrepi za zagotavljanje nadzora nad umetnim napajanjem ali bogatenjem vodnih teles podzemnih voda. Temeljni ukrepi – ekonomski instrumenti so ukrepi za izvajanje načela povračila stroškov za storitve, povezane z obremenjevanjem voda v skladu z načelom »plača povzročitelj obremenitve«, ukrepi za gospodarno rabo vodnih virov in nadomestilo za zmanjšanje dohodka iz kmetijske dejavnosti zaradi prilagoditve ukrepom vodovarstvenega režima.

Na VT Kobiljski potok državna meja – Ledava (SI4426VT2) se za kemijsko stanje zasleduje okoljski cilj preprečitev poslabšanja stanja, za okoljski cilj glede na ekološko stanje pa doseganje dobrega stanja. Okoljski cilji na tem VT so tudi postopno zmanjšanje onesnaževanja s prednostnimi snovmi glede na razpršene in točkovne vire onesnaževanja. Iz tega razloga se, poleg temeljnih ukrepov, v obdobju do leta 2015 predvideva tudi več



dopolnilnih ukrepov. Program dopolnilnih ukrepov na tem vodnem telesu sestavljajo naslednji sklopi:

- dopolnilni ukrep za doseganje dobrega stanja oz. potenciala,
- dopolnilni ukrepi za preprečitev poslabšanja ali slabšanja stanja,
- drugi dopolnilni ukrepi,
- dopolnilni ukrepi - ekonomski instrumenti in
- dopolnilni ukrepi za podnebne spremembe.

Na vodnem telesu je določena izjema pri doseganju okoljskih ciljev, to je podaljšanje rokov zaradi tehnične neizvedljivosti.

Dopolnilni ukrep za doseganje dobrega stanja oz. potenciala je DUDDS 5.1: Preveritev izvedljivosti obnove in izvedba morebitnih obnovitvenih ukrepov.

Dopolnilni ukrepi za preprečitev poslabšanja ali slabšanja stanja so predvsem informiranje, osveščanje in izobraževanje javnosti, okrepitev inšpekcijskih služb, omejitve, prepovedi in pogoji rabe voda ter izdelava tehničnih smernic. Med dopolnilnimi ukrepi za preprečitev poslabšanja ali slabšanja stanja so zajeti tudi ukrepi za smotrno rabo voda.

Drugi dopolnilni ukrepi zajemajo priporočila za dopolnitev pravnih, upravnih in administrativnih postopkov ter razvojno-raziskovalne ukrepe.

Dopolnilni ukrepi povezani z ekonomskimi instrumenti se nanašajo na izboljšave pri zbiranju podatkov, izdelavo strokovnih podlag in spremembe veljavnih predpisov. Z izvedbo navedenih dopolnilnih ukrepov bo zagotovljeno popolno povračilo stroškov, ki pri obremenjevanju voda nastajajo ter namenska poraba finančnih sredstev, zbranih s plačili teh stroškov.

Dopolnilni ukrepi za podnebne spremembe so ukrepi, ki so vezani na pripravo strategije in operativnega programa prilagajanja upravljanja voda podnebnim spremembam ter za razvoj rabe voda z upoštevanjem podnebnih sprememb.



3 IZVAJANJE UKREPA OBNOVA VODOTOKA

Po Programu ukrepov je ukrep Obnova vodotoka predviden na enem VTPV, in sicer VT Kamniška Bistrica Študa-Dol. Podrobnejši opis ukrepa je podan v preglednici (Preglednica 3).

Preglednica 3: Podrobnejši opis ukrepa

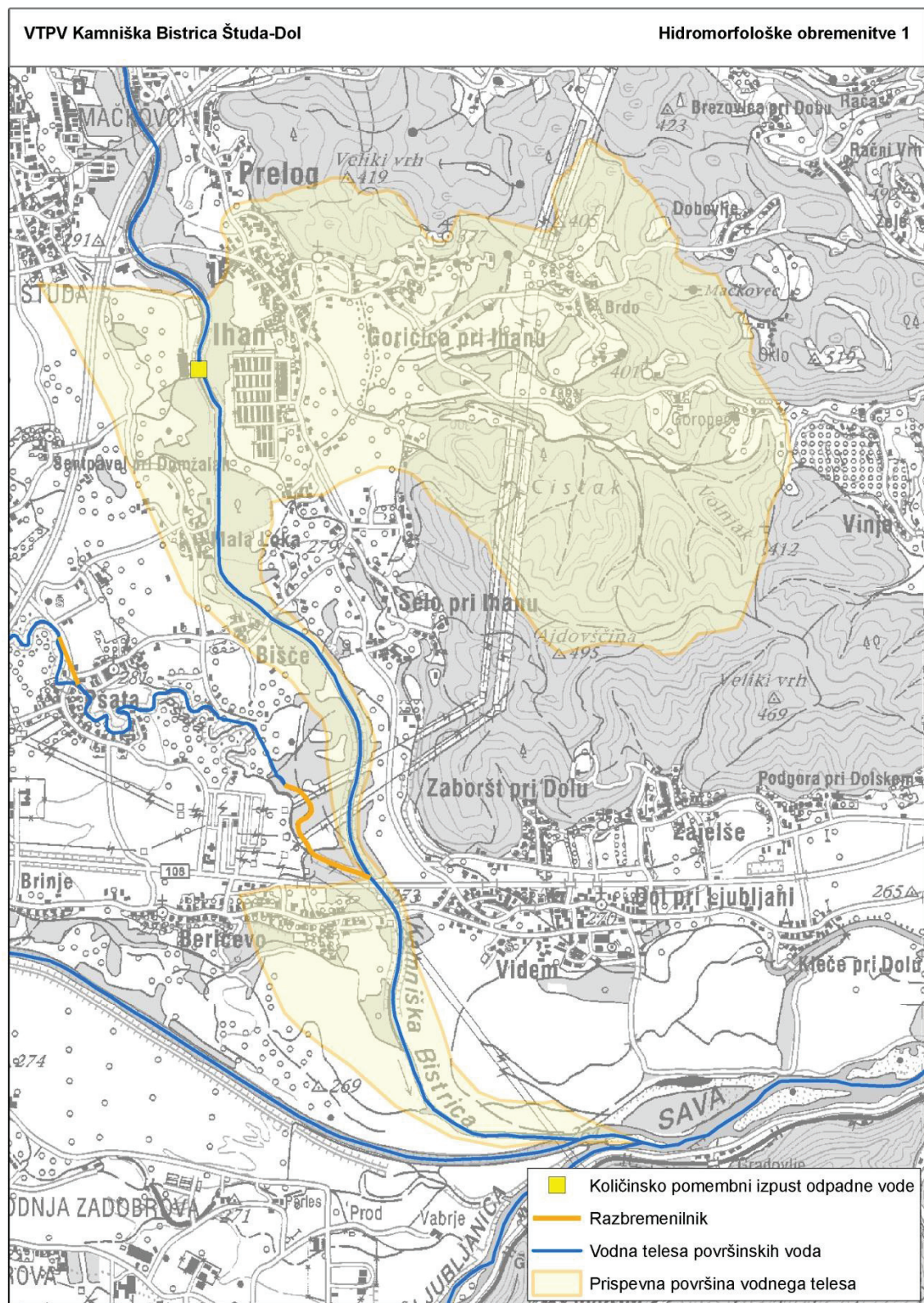
Ukrep	Ime ukrepa	Obnova vodotoka
	Področje ukrepa	Hidromorfologija, urejanje
	Skupina ukrepa	Dopolnilni ukrepi za doseganje dobrega stanja oziroma dobrega potenciala
	Podskupina ukrepa	Obnova (razvojno-raziskovalni ukrep/tehnični ukrep)
	Vrsta ukrepa (VD, Priloga VI)	(xi) gradbeni projekti, (xiii) projekti rehabilitacije
Pomembne obremenitve		Regulacije vodnega toka in morfološke spremembe površinske vode – regulacija vodnega toka (4.5); urejanje voda – fizične spremembe rečne struge (5.1)
Območje ukrepa VTPV	VTPV	VO Donave: 1 - SI132VT7 VT Kamniška Bistrica Študa–Dol
Opis in izvedba ukrepa	Opis ukrepa	Predviden ukrep za doseganje dobrega stanja voda predvideva posamezne ureditve, ki bodo podrobneje določene v okviru priprave projektne dokumentacije, predvsem pa: - odpiranje starih rokavov, - po potrebi utrditev brežin z naravnimi materiali, - izvedbo dinamično stabilnega profila, - mestoma izvedbo bolj strmih brežin, kjer je možno, pa tudi enostransko razširitev obstoječe struge, - zasaditev brežine reke z za tip značilno obrežno vegetacijo, - povečanje pestrosti habitatov z nametanim lesom in posameznimi večjimi kamni v strugi, - odstranitev umetnega materiala v strugi (beton), - ureditev prehodnosti na objektih v strugi (ribje steze).
	Izvedba ukrepa	1.) Vzpostavitev projektne skupine za spremljanje, verifikacijo rešitev in nadzor izvajalca 2.) Priprava projektne naloge 3.) Izdelava projektne dokumentacije 4.) Izvedba ukrepa Pri načrtovanju izvajanja ukrepa je treba ponovno presoati poplavno in erozijsko varnost poselitvenih območij ter možnost razširitve obstoječih poplavnih in erozijskih območij v vplivnem območju izvajanja ukrepa
Implementacija ukrepa	Izvajalec/nosilec ukrepa	MOP
	Nadzor izvedbe ukrepa	MOP, MOP–IRSOP
Viri financiranja		Državni proračun (MOP) – 8.000.000 EUR*,**
Preliminarna ocena stroškov		Stroški ukrepa (2011–2015) = 8.000.000 EUR 1.)– 3.) 1.000.000 EUR 4.) 7.000.000 EUR
Ocena učinkovitosti ukrepa		Visoka učinkovitost
Časovni okvir izvajanja ukrepa		1.) 2011 2.) 2011 3.) 2012 4.) 2013–2015

* Zakon o vodah (ZV-1) (Uradni list RS, št. 67/02, št. 110/02-ZGO-1, 2/04-ZZdrI-A, 41/04-ZVO-1, 57/08) trenutno ne predvideva porabe sredstev za doseganje ciljev neposlabševanja stanja in doseganja dobrega stanja voda. S spremembi in dopolnitvami Zakona o vodah bo potrebno zagotoviti, da se lahko sredstva sklada za vode porabljajo tudi v ta namen.

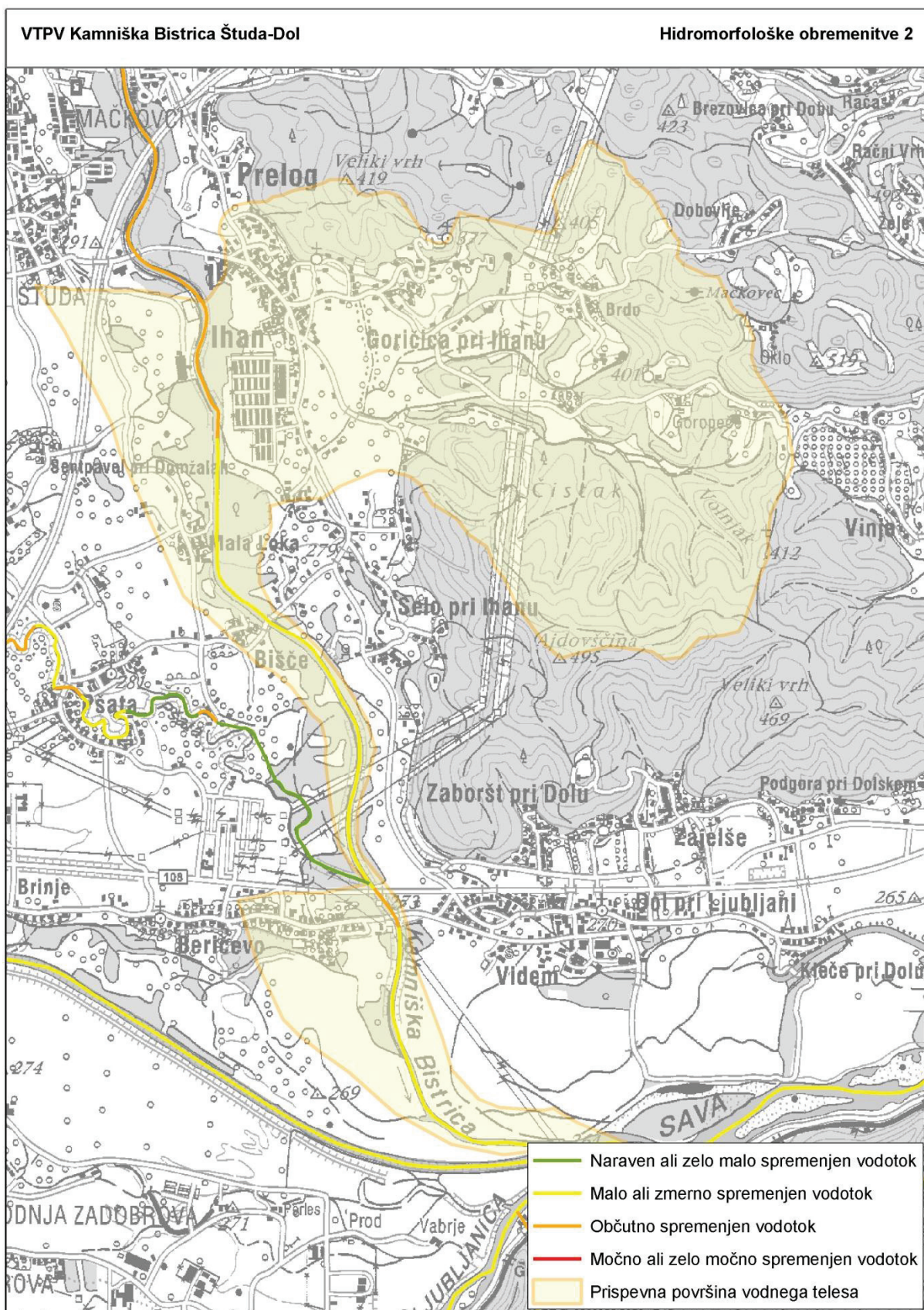
** V primeru pridobitve EU sredstev za izvedbo določenih aktivnosti v okviru ukrepa, se bodo sredstva državnega proračuna ustrezno zmanjšala.



Na omenjenem VTPV so prisotne pomembne hidromorfološke obremenitve, predvsem gre za odvzeme vode (Ihanska mlinščica), regulacijo Kamniške Bistrice s spremenjenim tlorskim potekom in prečnim prerezum ter obrežnim pasom (Slika 9, Slika 10).



Slika 9: Hidromorfološke obremenitve 1 na Kamniški Bistrici



Slika 10: Hidromorfološke obremenitve 2 na Kamniški Bistrici



Skladno z dogovorom z naročnikom so bili podani ukrepi naslovljeni v prijavi evropskega projekta WISE KamBis, v okviru katerega je predvidena tudi priprava podrobnejšega načrta upravljanja Kamniške Bistrice. Predvidene akcije, ki se neposredno navezujejo na izvajanje ukrepa »Obnova vodotoka« so sledeče:

- Program priprave PNUV (Akcija A.1),
- Vzpostavitev povezave med Kamniško Bistrico in njeno poplavno ravnico (izgradnja stranskih rokavov, izgradnja sonaravnih retenzijskih tolmunov, namenjenih predvsem poliranju vode) (Akcija A.2),
- Priprava priročnika za trajnostno in ekološko urejanje voda in vzdrževanje vodotokov (Akcija A.6).

4 SKLEPNE UGOTOVITVE

V okviru ukrepa Preveritev izvedljivosti obnove in izvedba morebitnih obnovitvenih ukrepov je podana izhodiščna analiza stanja na vodnih telesih VT Meža Črna na Koroškem-Dravograd in VT Kobiljski potok državna meja-Ledava. V nadaljevanju naloge je potrebna podrobnejša analiza stanja ter priprava osnutka scenarija za izvedbo obnove. Slediti mora diskusija s ključnimi deležniki s področja upravljanja voda in varstva okolja ter izoblikovanje končnega predloga obnove vodotokov.

V okviru ukrepa Obnova vodotoka bodo nadaljnji koraki podani v marcu 2013, ko bodo znani rezultati prijav na evropsko finančno shemo Life +.



5 VIRI

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, 2011. Načrt upravljanja voda za vodni območji Donave in Jadranskega morja 2009-2015 in Program ukrepov upravljanja voda. http://www.mko.gov.si/si/delovna_podrocja/voda/nacrt_upravljanja_voda_za_vodni_območji_donave_in_jadranskega_morja_2009_2015/

IzVRS, 2011. Pregledovalnik vodnih teles. http://www.izvrs.si/pregledovalnik_vtpv/

IzVRS, 2009. Hidromorfološke obremenitve – strokovne podlage za vodno območje Donave. Poročilo.

IzVRS, 2012. Izvajanje programa ukrepov: Nadgradnja analize obremenitev in vplivov – hidromorfološke obremenitve. Poročilo.



6 PRILOGE

Priloga I: Maska ukrepa DUDDS 5.1
Priloga II: Maska ukrepa DUDDS 5.2



Priloga I: Maska ukrepa DUDDS 5.1



Ukrep	Ime ukrepa	Preveritev izvedljivosti obnove in izvedba morebitnih obnovitvenih ukrepov
	Področje ukrepa	Hidromorfologija, urejanje
	Skupina ukrepa	Dopolnilni ukrepi za doseganje dobrega stanja oziroma dobrega potenciala
	Podskupina ukrepa	Obnova (razvojno-raziskovalni ukrep/tehnični ukrep)
	Vrsta ukrepa (VD, Priloga VI)	(xvi) Raziskovalni, razvojni in predstavitevni projekti, (xiii) projekti rehabilitacije
Pomembne obremenitve		Odvzemi vode – ostalo (3.10) Regulacije vodnega toka in morfološke spremembe površinske vode – regulacija vodnega toka (4.5) Urejanje voda – fizične spremembe rečne struge (5.1)
Območje ukrepa	VTPV	VO Donave: 2 - SI32VT30 VT Meža Črna na Koroškem–Dravograd, - SI4426VT2 VT Kobiljanski potok državna meja–Ledava
Opis ukrepa		Za obstoječe regulacije je potrebno analizirati namembnost in upravičenost njihove umeščenosti v prostor. Glede na stanje je potrebno preveriti možnosti za izvedbo obnove in izvedbo morebitno potrebnih nadomestnih ukrepov za ohranjanje prvotne namembnosti regulacije. Ob upoštevanju ekonomske učinkovitosti ukrepov je potrebno pripraviti predlog morebitnih obnovitvenih ukrepov ter predlagane ukrepe v nadaljevanju realizirati.
Opis in izvedba ukrepa		1.) Preveritev izvedljivosti obnove 2.) Priprava predloga obnovitvenih ukrepov za doseganje dobrega stanja voda
Implementacija ukrepa	Izvedba ukrepa	3.) Izvedba morebitnih ukrepov
	Izvajalec/nosilec ukrepa	MOP
	Nadzor izvedbe ukrepa	MOP, MOP–IRSOP
Vir financiranja		Državni proračun (MOP) – 129.000 EUR *, **
Preliminarna ocena stroškov		Stroški ukrepa (2011–2015) = 129.000 EUR 1.) 32.000 EUR 2.) 97.000 EUR 3.) Po izvedbi koraka 2
Ocena učinkovitosti ukrepa		Visoka učinkovitost
Časovni okvir izvajanja ukrepa		1.) 2011-2015 2.) 2011-2015 3.) 2012 Implementacija: do 22. 12. 2012

* Zakon o vodah (ZV-1) (Uradni list RS, št. 67/02, št. 110/02-ZGO-1, 2/04-ZZdrI-A, 41/04-ZVO-1, 57/08) trenutno ne predvideva porabe sredstev za doseganje ciljev neposlabševanja stanja in doseganja dobrega stanja voda. S spremembi in dopolnitvami Zakona o vodah bo potrebno zagotoviti, da se lahko sredstva sklada za vode porabljajo tudi v ta namen.

** V primeru pridobitve EU sredstev za izvedbo določenih aktivnosti v okviru ukrepa, se bodo sredstva državnega proračuna ustrezno zmanjšala.

Priloga II: Maska ukrepa DUDDS 5.2



Ime ukrepa		Obnova vodotoka
Področje ukrepa		Hidromorfologija, urejanje
Skupina ukrepa		Dopolnilni ukrepi za doseganje dobrega stanja oziroma dobrega potenciala
Podskupina ukrepa		Obnova (razvojno-raziskovalni ukrep/tehnični ukrep)
Vrsta ukrepa (VD, Priloga VI)		(xi) gradbeni projekti, (xiii) projekti rehabilitacije
Pomembne obremenitve		Regulacije vodnega toka in morfološke spremembe površinske vode – regulacija vodnega toka (4.5); urejanje voda – fizične spremembe rečne struge (5.1)
Območje ukrepa		VO Donave: 1 - S1132VT7 VT Kamniška Bistrica Študa–Dol
Opis in izvedba ukrepa		Predviden ukrep za doseganje dobrega stanja voda predvideva posamezne ureditve, ki bodo podrobneje določene v okviru priprave projektne dokumentacije, predvsem pa: - odpiranje starih rokavov, - po potrebi utrditev brežin z naravnimi materiali, - izvedbo dinamično stabilnega profila, - mestoma izvedbo bolj strmih brežin, kjer je možno, pa tudi enostransko razširitev obstoječe struge, - zasaditev brežine reke z za tip značilno obrežno vegetacijo, - povečanje pestrosti habitatov z nametanim lesom in posameznimi večjimi kamni v strugi, - odstranitev umetnega materiala v strugi (beton), - ureditev prehodnosti na objektih v strugi (ribje steze).
Implementacija ukrepa		1.) Vzpostavitev projektne skupine za spremljanje, verifikacijo rešitev in nadzor izvajalca 2.) Priprava projektne naloge 3.) Izdelava projektne dokumentacije 4.) Izvedba ukrepa
Vir financiranja		MOP MOP, MOP-IRSOP Državni proračun (MOP) – 8.000.000 EUR*, **
Preliminarna ocena stroškov		Stroški ukrepa (2011–2015) = 8.000.000 EUR 1.) 3.) 1.000.000 EUR 4.) 7.000.000 EUR
Ocena učinkovitosti ukrepa		Visoka učinkovitost 1.) 2011 2.) 2011 3.) 2012 4.) 2013–2015
Časovni okvir izvajanja ukrepa		* Zakon o vodah (ZV-1) (Uradni list RS, št. 67/02, št. 110/02-ZGO-1, 2/04-ZZdrt-A, 41/04-ZVO-1, 57/08) trenutno ne predvideva porabe sredstev za doseganje ciljev neposlabševanja stanja in doseganja dobrega stanja voda. S spremembi in dopolnitvami Zakona o vodah bo potrebno zagotoviti, da se lahko sredstva sklada za vode porabljajo tudi v ta namen. ** V primeru pridobitve EU sredstev za izvedbo določenih aktivnosti v okviru ukrepa, se bodo sredstva državnega proračuna ustrezno zmanjšala.